

Nasjonale prøver 5. trinn

Analyse av nasjonale prøver for 5. trinn 2022

Jenter er best i lesing, mens guttene presterer best i regning og engelsk. Det viser analysen av årets nasjonale prøver for 5. trinn.

STATISTIKK | SIST ENDRET: 10.11.2022



[Flere tall fra nasjonale prøver 5. trinn](#)

Årets nasjonale prøver er laget etter den nye lærerplanen Kunnskapsløftet 2020 (KL20). Målingen av utvikling over tid starter derfor på nytt fra og med i år, og resultatene er ikke direkte sammenlignbare med resultatene fra tidligere år.

Deltakelsen i de nasjonale prøvene er generelt sett høy også i 2022, selv om lærerstreiken har ført til at noe færre elever har deltatt på prøvene denne høsten.

Hovedfunn

- Guttene presterer bedre enn jentene i regning og engelsk, mens i lesing er det motsatt. Forskjellen mellom kjønnene er lik som i fjor.
- Nesten 9 av 10 elever deltok på prøvene høsten 2022.
- Lærerstreiken rammet enkelte fylker og kommuner hardere enn andre, her har naturlig nok deltagelsen vært lavere.

- Oslo har flest elever som presterer på høyt nivå på alle prøvene, slik som for tidligere år.



Hva er nasjonale prøver?

Formålet med nasjonale prøver er å gi skolen kunnskap om elevenes ferdigheter i lesing, regning og engelsk. Informasjonen fra prøvene skal danne grunnlag for undervisvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivåer i skolesystemet. Det er tre mestringsnivåer på 5. trinn.

Nye nasjonale prøver

Høsten 2022 gjennomførte rundt 56 000 elever på 5. trinn nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk.

Årets nasjonale prøver er laget etter Kunnskapsløftet 2020 (LK20). Prøvene i engelsk har fått en ny lyttedel, og prøvene i regning inneholder færre oppgaver enn tidligere. Fra 2022 starter vi derfor måling av utvikling over tid på nytt for alle prøvene. Det nasjonale gjennomsnittet er satt til 50, og det er satt nye grenser for fordelingen av elever på de ulike mestringsnivåene. Årets resultater kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.



Streikens påvirkning på årets resultater

De nasjonale prøvene for 2022 ble holdt mellom 5. og 30. september. I denne perioden var mange lærere tatt ut i streik og flere skoler fikk derfor ikke gjennomført årets prøver. Færre elever enn tidligere har derfor gjennomført de nasjonale prøvene i år. Andelen elever som deltar på prøvene er likevel relativt høy på nasjonalt nivå.

Streiken har hatt større konsekvenser for deltakelsen på 8. trinn enn på 5. trinn. Andelen elever som deltar på prøven i 2022 går ned med 8–9 prosentpoeng på 8. trinn og 3–5 prosentpoeng på 5. trinn sammenlignet med i 2021.

På nasjonalt nivå ser det ikke ut som den lavere deltakelsen har hatt noen betydning for resultatene. På lokalt nivå vil derimot en lav deltakelse kunne ha betydning for resultatene. Det er derfor viktig at resultatene tolkes i lys av lokal kjennskap om hvilke skoler og klasser

som ble rammet.

Det er tre mestringsnivåer på 5. trinn, hvor nivå 1 er lavest og nivå 3 er høyest. Grensene for mestringsnivåene er satt etter en fordeling av elevenes resultater som er så nær som mulig en 25 – 50 – 25 prosentfordeling på de tre nivåene. Men fordi vi må sette grensene på hele skalapoeng, vil det variere litt fra prøve til prøve hvor nærme vi kommer en 25 – 50 – 25 prosentfordeling. For leseprøven avviker fordelingen av elever mest fra denne fordelingen ved at andelen elever på laveste mestringsnivå er 23 prosent, mens andelen på høyeste mestringsnivå er 29 prosent.

Jenter presterer best i lesing og guttene i regning og engelsk

Prestasjonsforskjellen mellom jenter og gutter er lik som i fjor. Jentene presterer to skalapoeng høyere enn guttene i lesing. I regning presterer guttene fire poeng bedre enn jentene. I engelsk presterer guttene ett poeng mer enn jentene.

Gjennomsnittlige skalapoeng for gutter og jenter, 2018-2022

År	Lesing		Regning		Engelsk	
	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter
2018	49	51	51	49	51	50
2019	50	50	51	49	51	50
2020	49	50	51	49	50	50
2021	49	51	52	48	51	50
2022	49	51	52	48	51	50

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Fordelingen av elever på mestringsnivå viser at flere jenter enn gutter presterer på høyeste mestringsnivå (nivå 3) i lesing. Det skiller 7 prosentpoeng i andelen elever som presterer på høyeste mestringsnivå i lesing mellom jentene og guttene.

Prestasjonsforskjellen mellom gutter og jenter i regning er større enn i lesing. Det er langt flere gutter enn jenter som presterer på høyeste mestringsnivå. Andelen elever på høyeste mestringsnivå i regning er 14 prosentpoeng høyere for guttene enn jentene.

I engelsk er det størst kjønnsforskjeller i andelen elever på laveste mestringsnivå (nivå 1), mens det er mer jevnt mellom kjønnene i andelen elever på høyeste mestringsnivå. Det er flere jenter enn gutter som presterer på laveste mestringsnivå. Andelen elever på laveste mestringsnivå i engelsk er 6 prosentpoeng høyere for jentene enn for guttene.

9 av 10 elever deltok på nasjonale prøver

På grunn av lærerstreiken har færre elever enn tidligere deltatt på de nasjonale prøvene i år. Andelen elever som deltar på prøvene er likevel relativt høy på nasjonalt nivå; 90 prosent i lesing, 89 prosent i engelsk og 88 prosent i regning. I fjor deltok 92 prosent av elevene i lesing og 93 prosent i regning og engelsk. Det er altså størst nedgang i andelen elever som gjennomfører regneprøven.

Andelen elever som er registrert med «Ikke deltatt» på prøvene, har økt med 3,2 prosentpoeng i lesing, 4,6 prosentpoeng i engelsk og 5,2 prosentpoeng i regning sammenlignet med i fjor.

Andelen elever som blir fritatt fra å gjennomføre prøvene har gått litt ned på alle prøvene fra i fjor.

[Les mer om grunnlag for fritak fra nasjonale prøver](#)

Andelen elever registrert med «ikke deltatt» har økt i alle fylkene sammenlignet med i fjor, med unntak av Oslo, som ikke ble rammet av streiken.

Streiken har rammet fylkene i ulik grad. I Nordland har andelen elever registrert med «Ikke deltatt» på leseprøven økt fra 3 prosent i 2021 til 18 prosent i 2022. I engelsk og regning er andelen elever registrert med «Ikke deltatt» i Nordland henholdsvis 24 og 21 prosent.

Lærerstreikens innvirkning på andelen elever registrert med «Ikke deltatt» er mer tydelig på kommunenivå. Blant de største kommunene er det særlig Bærum og Lillestrøm, som ble hardest rammet av lærerstreiken. I Bærum ble 27 prosent av elevene registrert med «Ikke deltatt» i lesing i 2022, mens tilsvarende tall i fjor var 0,6 prosent. I engelsk og regning er andelen registrert med «Ikke deltatt» i Bærum i 2022 henholdsvis 45 og 51 prosent.

Flest elever presterer på høyeste mestringsnivå i Oslo

Fordelingen av elever på mestringsnivå viser at det er størst forskjell mellom fylkene i andelen elever på høyeste mestringsnivå. Det er særlig Oslo som skiller seg ut ved at mange av elevene presterer på høyeste mestringsnivå. For eksempel presterer nesten 39 prosent av elevene i Oslo på det høyeste mestringsnivået i lesing, men andelen på høyeste mestringsnivå i de andre fylkene er mellom 21 og 30 prosent. Oslo har også færrest elever på laveste mestringsnivå på alle prøvene.



Om statistikken og skalapoeng

Resultatene fra nasjonale prøver blir publisert på en skala der det nasjonale gjennomsnittet er 50 skalapoeng. Elevene blir ut fra antall skalapoeng fordelt på ulike mestringsnivåer. Det er tre mestringsnivåer på 5. trinn.

For å kunne måle utvikling over tid, trenger vi en felles skala. For å få til dette, lenker vi prøvene fra ulike år sammen ved hjelp av såkalte ankeroppgaver. Disse ankeroppgavene blir gjentatt hvert år ved at alle elever får noen få ankeroppgaver som en del av prøven. Denne ankermetoden, der resultatene hvert år blir satt på samme skala, gjør det mulig for skoler og skoleeiere å vurdere utvikling i fordeling på mestringsnivåer og endring i gjennomsnitt over tid.

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt for alle prøvene. Det nasjonale gjennomsnittet er satt til 50, og det er satt nye grenser for de tre mestringsnivåene.